

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

В пам'ять про В. М. Мелія

Лінгвістика. Лінгвокультурологія

«Мова лінгвокультурології: теорія vs. емпірія»

№ 14

Дніпро – 2019

Министерство образования и науки Украины
Днепропетровский национальный университет имени Олеся Гончара

В память о В. А. Мелия

Лингвистика. Лингвокультурология

«Язык лингвокультурологии: теория vs. эмпирия»

№ 14

Дніпро – 2019

ISSN 2409 3238

The Ministry of Education and Science of Ukraine
Oles Honchar Dnipro National University

In memory of V. N. Telia

LINGUISTICS. LINGUACULTUROLOGY

Volume 14

«Language of linguaculturology:
theory vs empiry»

Dnipro – 2019

УДК 811(082)

ББК 81:0; я 5

Л 59

Входить до «Переліку наукових фахових видань, в яких можуть друкуватись результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України № 1604 від 22.12.2016 року (додаток № 9)

Друкується за рішенням Вченої ради факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (протокол № 2 від 23.10.19)

Склад редакційної ради:

чл.-кор. НАН України, д-р фіз.-мат. наук, проф. М.В. Поляков (голова редакційної ради); д.х.н. проф. С.І. Оковитий (заст. голови); д-р фіз.-мат. наук, проф. О. О. Кочубей; д-р хім. наук, акад. Академії наук ВО України, проф. В. Ф. Варгалюк; чл.-кор. НАПН України, д-р фіз.-мат. наук, проф. О.Г. Гоман; д-р філол. наук, проф. В. Д. Демченко; д-р техн. наук, проф. А. П. Дзюба; д-р пед. наук, проф. Л. І. Зеленська; чл.-кор. НАН України, д-р фіз.-мат. наук, проф. В.П. Моторний; чл.-кор. НАПН України, д-р психол. наук, проф. Е. Л. Носенко; д-р біол. наук, проф. О.Є. Пахомов; д-р іст. наук, проф. С.І. Світленко; акад. Академії наук ВО України, д-р іст. наук, проф. В.С. Савчук; акад. Академії наук ВО України, д-р фіз.-мат. наук, проф. В. В. Скалзуб; д-р філол. наук, проф. Т.С. Пристайко; д-р техн. наук, проф. Ю.Д. Шептун; д-р філос. наук, проф. О.С. Токовенко; д-р екон. наук, проф. Н.І. Дучинська; д-р філол. наук, проф. І.С. Попова; Вятр Єжи Йозеф ректор Європейської школи та управління, професор (Польща); д-р фіз.-мат. наук, проф. Ю. Мельников (США).

Редакційна колегія збірника

д.філол.н., проф., академік НАНВО України Ю.О. Шепель (гол. ред.); д.філол.н., проф. О.І. Панченко; д.філол.н., проф. В.І. Ліпіна; д.філол.н., проф. І.І. Меньшиков; д.філол.н., проф. Н.В. Підмогильна; д.філол.н., проф. Пристайко Т.С.; д.філол.н., проф. А.М. Приходько (Запорізький національний технічний університет); д.філол.н., проф. В.А. Глущенко (Донбаський державний педагогічний університет); д.філол.н., проф. В.В. Зірка (Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро); д.філол.н., проф. В.А. Маслова (Вітебський державний ун-т імені П.М. Машерова, Білорусь); д.філол.н., проф. С.Л. Попов (Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна); д.філол.н., проф. Андрій Стоянович (Бєградський університет, Сербія); д.філол.н., проф. В.І. Коваль (Гомельський державний університет імені Ф.Скорини, Білорусь). д. пед. наук, професор Р.Р. Девлетов (Ардаханський державний університет, Республіка Турція); к.філол.н., доц. Д.П. Амічба (наук. секретар).

Рецензенти:

д-р філол. наук, проф. Панченко О. І. (Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара); д-р філол. наук, проф. Приходько А. М. (Запорізький державний технічний університет);

Л 59 Лінгвістика. Лінгвокультурологія : «Мова лінгвокультурології: теорія vs. емпірія» [кол. монографія] / За ред. акад. НАНВО України, проф. Ю. О. Шепеля. Дніпро : Акцент ПП, 2019. Т. 14. 262 с.

Розглядаються актуальні проблеми сучасної лінгвістики, теоретичні аспекти когнітивної лінгвістики, прагмалінгвістики, лінгвокультурології, етнолінгвістики, лінгвістики тексту.

Рассматриваются актуальные проблемы современной лингвистики, теоретические аспекты когнитивной лингвистики, прагмалингвистики, лингвокультурологии, этнолингвистики, лингвистики текста.

The urgent problems of modern linguistics, theoretical aspects of cognitive linguistics, pragmalinguistics, linguoculturology, ethnolinguistics, text linguistics are regarded.

Збірник зареєстровано у міжнародних наукометричних базах даних:

Все науки Scientific Indexing Services Calaméo AE Global Index Наукова періодика України Open Science Journal Open JIFACTOR Українські наукові журнал Academic Journals Index GOOGLE SCHOLAR та ін.

УДК 811(082)

ББК 81:0; я 5

© ДНУ імені Олеся Гончара, 2019

© Колектив авторів, 2019

18. Хомяков А. С. Сочинения в 2-х томах. Т.2. Работы по богословию. М.: Медиум, 1994 - 360 с.
19. Хуторцова М., Амичба Д. П. «Бог», «Мать-богородица» – ментальные конструкты русской языковой картины мира // Лінгвістика. Лінгвокультурологія: Міжкультурна й міжмовна комунікація: проблеми питання, вирішення (колективна монографія)/ За ред. проф. Ю. О. Шепеля. Дніпро: Роял Принт, 2018. Т.12. Частина 2. С. 60 – 87.
20. Шанский Н. М., Боброва Т. А. Этимологический словарь русского языка [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://endic.ru/rusethy/Sinagoga-3989.html>.
21. Энциклопедия Брокгауза и Эфрона [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://endic.ru/brokgause/Sinagoga-17879.html>.
22. Энциклопедия Кольера [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://endic.ru/colier/Sinagoga-6048.html>.

Источники фактического материала

23. Абхазско-русский словарь: в 2 т. [Сост. В. А. Касландзия]. М.: ОЛМА-ПРЕСС, 2005. 1424 с.
24. Гаджиев М. М. Русско-лезгинский словарь / Под ред. Г. А. Аликберова [Словарь содержит 35000 слов] / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://netref.ru/m-m-gadjiev-russko-lezginiskij-slovare-redaktor-g-a-alikberov-s.html?page=107>

УДК 811.161.2'373.611

ГЕШТЕГ ЯК РІЗНОВИД СЛОВОЗРОЩЕННЯ

Андрішко О. М., здобувач

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Україна

Двадцять перше століття змінило спілкування людства насамперед завдяки бурхливому розвитку соцмереж. За даними соціологічних досліджень, кількість українських користувачів «Facebook» складає 13 млн, «Instagram» – 11 млн також однією з найпоширеніших соцмереж в Україні є «Twitter», зі зростанням популярності якого безпосередньо пов'язане і зростання поняття «гештег» («хештег»), що за 12 років (значок # на початку повідомлення запропонований програмістом Крісом

Мессіною у 2007 р.) став уже загальномережевим явищем, що функціонує не лише англійською, а й багатьма іншими мовами, особливо в державах з активним використанням інтернету, серед яких і Україна.

Macmillian Dictionary визначає хештег як «слово зі символом «#» (решітка) перед ним, використовується у соціальній мережі для позначення або пошуку певної теми» [4, с. 68].

Важливість хештегів полягає в їхній здатності за мінімальних мовних затрат зробити повідомлення максимально публічним, що сприяє інтерактивному обміну інформацією, популяризації значущої інформації серед онлайн-читачів [5, с. 256].

Актуальність проблеми. Зараз без поняття «хештег» важко уявити існування соцмереж та інших сайтів, які перейняли тенденцію його вжитку. Щодня в інтернеті з'являється багато нових хештегів, які, однак, поки що не надто досліджені мовознавцями саме з боку словотворення.

Аналіз останніх наукових досліджень. Серед українських науковців можна вказати таких, як: Н. О. Давидюк (функційний потенціал хештегів, хештег як вияв гри слів), К. О. Рябова (вивчення англійських хештегів), І. В. Тирон (хештег як один із засобів паралінгвістичних засобів комунікації).

Мета роботи: дослідити хештеги як різновид слів, утворених лексико-синтаксичним способом (словозрощенням).

Виклад основного матеріалу. Серед усіх різновидів словозрощень (власне зрощення, голофразис, лексикалізоване словосполучення тощо) хештег поки що є найменш дослідженим. Варто зазначити, що насправді

такі лексеми – багатий матеріал для мовознавчого дослідження насамперед через їхню розмаїтість.

Гештеґ, що виконує функцію маркера теми твіту, може не інтегруватися до синтаксичної структури повідомлення, фігуруючи фактично як окреме називне речення в тексті твіту (не розділяється крапкою, розташовується на початку / в кінці Твіттер-повідомлення), а може виконувати й певну синтаксичну роль у повідомленні – підмета, присудка, додатка, обставини та ін. [2, с. 34].

Звісно, гештеґи, які утворені лексико-синтаксичним способом (коли словосполучення чи речення «зростається» в одне слово й набуває нового значення), навряд чи колись будуть зафіксовані у словниках поряд з узвичаєними для нас одиницями. Їх варто розглядати як новотвори, а їхня структура залежить від уяви та мовних потенцій автора.

Гештеґи ж роблять процес «породження» неологізмів нового типу (поєднання слів / поєднання слів та знаків / словосполучення / речення як один гештеґ-концепт) легким та ефективним, забезпечуючи своєю гіпертекстуальною природою ще й швидкість поширення новоствореної номінації [1, с. 17].

Водночас поки що не вирішеним залишається питання класифікації гештеґів. Так, Ю. В. Щуріна вважає, що з точки зору функцій, які вони виконують у тексті, гештеґи варто розподіляти на дві групи:

1) такі, що реалізують номінативні, соціальні, економічні завдання – серйозні гештеґи;

2) такі, що реалізують естетичні або творчі завдання – жартівливі гештеґи [6, с. 102].

А от Л. С. Патрушева класифікує їх так:

- 1) гештеґи-геолокації; 2) гештеґи-девизи;
3) гештеґи-самопрезентації; 4) гештеґи-роздуми;
5) гештеґи-відгуки; 6) гештеґи-цитати [3, с. 473-474].

Ця ж дослідниця свідчить про те, що гештеґи за своїм складом можуть бути словами, словосполученнями без пропусків чи реченнями без пропусків, а як пропуск може використовуватися нижнє підкреслення чи написання слова з великої літери [Патрушева, с. 472].

Саме така точка зору найкраще формулює словотвірну природу гештеґів. Відповідно до цього увиразнимо лексеми та пояснимо деякі з них.

Основа – прийменниково-іменникова конструкція:

#Безполіетилену

Сьогодні стартує просвітницька кампанія #безполіетилену, яка є продовженням рішення виконкому міської ради про обмеження використання поліетилену в торгових мережах Львова (libs.ubs.edu.ua)

(Про екологічну акцію).

Основа – просте словосполучення:

#видайтеукраїнською

І тому всі ми ліпимо гештеґ #видайтеукраїнською усюди, куди тільки дотягуються наші пальчики та на що падають оченятка (chytau-ua.com)

(Про відомі книги, яких поки немає в українському перекладі).

#ВидатніДніпрянки

Гештег – #видатнідніпрянки: у Дніпрі містянам вирішили у незвичний спосіб розповісти історії відомих жінок (dniprograda.gov.ua)

(Про вшанування одинадцяти видатних землячок, серед яких Олена Блаватська, Оксана Баюл та ін.).

#вимагайправду

Екс-продюсер каналу Гайгісіз Гелдієв запустив хештег #вимагайправду, що закликає з'ясувати роль Медведчука на каналі (texty.org.ua)

(Про звільнення журналістки Роксани Руно з телеканалу «Zik»).

#пристебниття

#пристебниття: Франківські патрульні влаштували «День профілактики» (vilne.info).

(Про акцію івано-франківської поліції, спрямовану на зменшення кількості ДТП).

Основа – складне словосполучення:

#ГетьРосійськихПосіпак

Громадські активісти 22 лютого з гештегом #ГетьРосійськихПосіпак #Євробачення2019 поширили таку інформацію: «Фаворитка» конкурсного відбору Marvin у 2015 році виступала на «Новий волне» в Сочі, торік — на Чемпіонаті світу з футболу в РФ, а також була на пропагандистському «Першому каналі» на шоу «Вечерній Ургант», яке веде той самий Ургант, що жартував, як червоні комісари порубали жителів українського села (umoloda.kyiv.ua).

(Про скандальний відбір на «Євробачення»).

Основа – просте речення:

#Забулазапитатъумарченка

На знак протесту проти сексистських висловлювань Марченка жінки і чоловіки розпочали флешмоб у соціальних мережах і навіть придумали для нього гештеґ – #забулазапитатъумарченка (www.radiosvoboda.org).

(Про скандал після висловлювання запорізького чиновника Владислава Марченка).

#МедведчукМиНеЗабули

Активісти проводять акцію «#МедведчукМиНеЗабули» біля офісу організації Віктора Медведчука, проросійського політика, кума президента Росії (hromadske.radio).

(Про Віктора Медведчука – адвоката Василя Стуса).

Основа – складне речення:

#Мійдідробивтаторобитъіяробитиму

Любов тут передається через дбайливо приготовані страви та повторення ритуалів. В їх рефлексивності, але зовсім не обов'язково, що у відрефлексованості. #Мійдідробивтаторобитъіяробитиму (zbruc.eu).

(Про галицьку ідентичність).

Отже, гештеґ як різновид словозростів функціює в текстах будь-якої тематики та має розмаїту природу – від лексем, утворених на основі прийменниково-іменникових конструкцій, до одиниць, похідних від речень.

Маємо надію, що в подальшому гештеґи будуть досліджувати, з одного боку, як об'єкт дериватології, а з

іншого, — як предмет неології, а також лексикології та лексикографії.

Бібліографія

1. Давидюк Н. О. Гра у слова та зі словами: політичні оцінні хештеги у французькому Твіттер-дискурсі (на прикладі хештеговисвітлення передвиборчої кампанії у Франції у 2014 році). Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія. 2016. Вип. 24(2). С. 17-20.
2. Давидюк Н. О. Функціональний потенціал хештегів. Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія : Філологія. 2017. Т. 20, № 1. С. 32-44.
3. Патрушева Л. С. Хештегирование как новый коммуникативный процесс. Вестник Удмуртского университета. Серия : История и филология. 2018. Т. 28, вып. 3. С. 471-475.
4. Рябова К. О. Англомовний хештег як об'єкт мовознавчих розвідок. *Studia philologica*. 2018. Вип. 10. С. 66-72.
5. Тирон І. В. Комунікативно-прагматичні особливості засобів параграфеміки у мікроблогах сучасного медійного дискурсу. Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Філологічна. 2015. Вип. 55. С. 255-258.
6. Щурина Ю. В. Комунікативно-игровой потенциал хэштегов. Вестник Череповецкого государственного университета. 2015. № 8 (69). С. 100-104.

УДК 811.161.1'42

КОНЦЕПТ «ЛЮБОВЬ» В РОМАНЕ М. ШИШКИНА «ВЕНЕРИН ВОЛОС»

Габидуллина А. Р., д. филол. н., профессор

Институт иностранных языков ГВУЗ «Донбасский государственный педагогический университет», Украина;

e-mail allagabidullina54@gmail.com, mob.: +38(050)292-22-76; ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0002-4271-4103>

Постановка проблемы и актуальность. Михаил Шишкин – известный писатель, который живет и работает в Швейцарии. Он лауреат многих престижных премий, в том числе Букеровской. Роман «Венерин волос» книга о любви, которая пронизывает время и расстояние.